

hadde vært barfrost utetter høsten. Så tenkte vi at Folla vel var islagt, men uten snø. Vi tok skøyter med, fikk låne bua av Ola K. og gikk elven innover på isen. To herlige dager før snøen kom og pliktene kalte oss tilbake til Trondheim. Langtur med skøyter i fjellet anbefales hermed, men krever vel så spesielle forhold at det sjelden kan gjennomføres.

Største eventyret var likevel i sommer. For første gang gikk min datter Torunn (10 år) med på langtur. Og hva kunne passe bedre enn å presentere henne for denne dalen min, hvor til og med, ifølge gamle overleveringer, en del av slekten en gang bodde. På vår vandring lå vi derfor over en dag på Trollheimshytta for i ro å kunne fare dalen nedover et stykke, ned til Fiskesæter der vellingsfesten og brenningen av råbjørk fant sted. Tålmodig lyttet hun til den gamles beretninger om forgangne tider, mens hun sto og fisket i elva.

Vemodig den tanken at dette eldorado for dyrelivet, denne oasen for mennesket kanskje snart skal demmes ned. Verre enda at en selv for så vidt har vært med på forberedelsene til katastrofen.

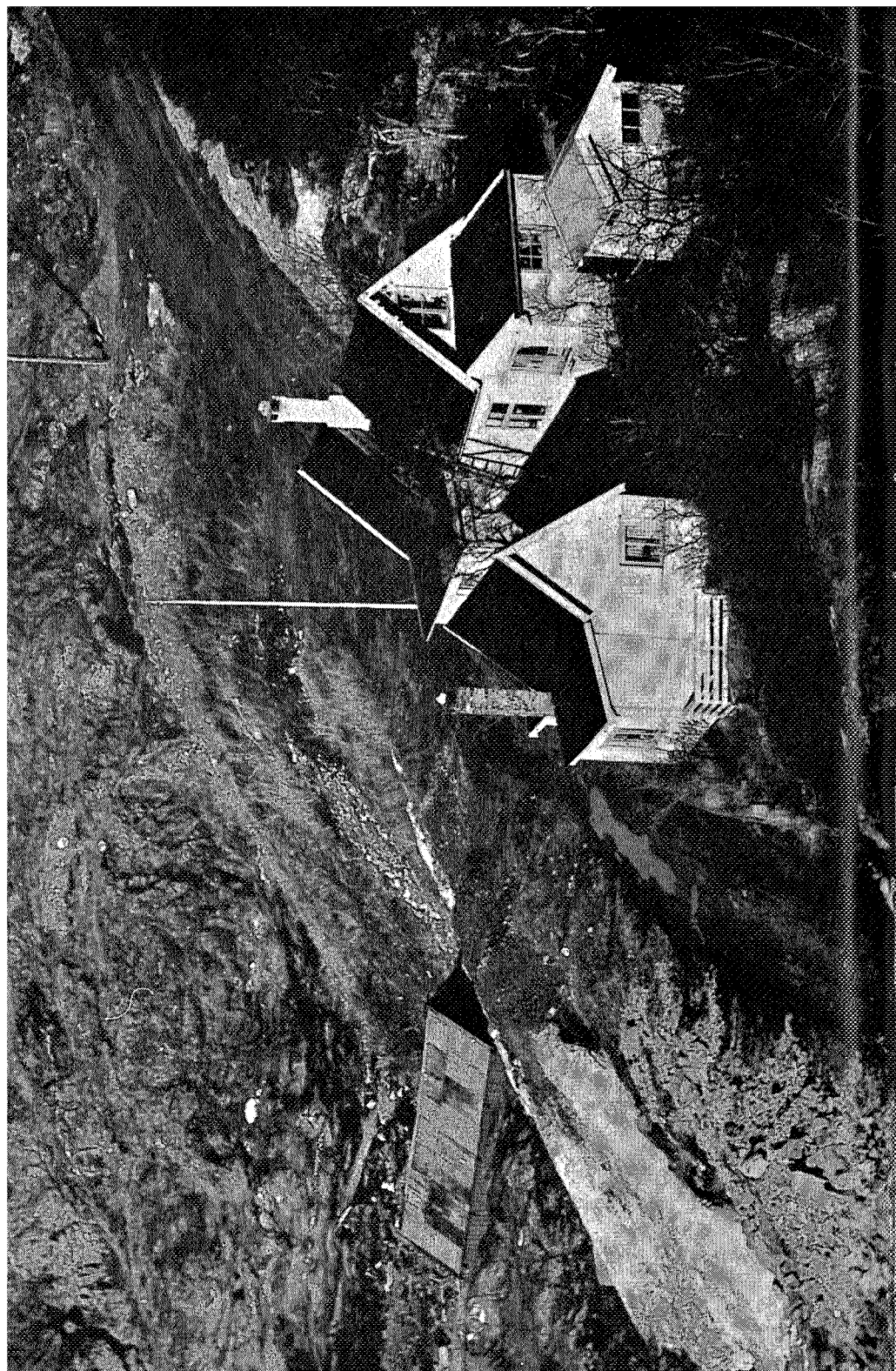
INGVALD SVINSAAS

Emnesølv

Bonden på Hove i Meldal var sølvsmed. Han hette Tore og var kjent utover bygda for sølvarbeidet sitt. Som den rolige og besindige mann han var, ordnet han seg slik at dette smedarbeidet ble et håndverk mellom onnene, så han ikke heftet bort gardsarbeidet med det. Vinters dag satt han trutt med materialene og verktøyet sitt, og gjorde både det ene og det andre av sølv.

Så hendte det en dag at en kar kom til Hove og bar arvesølv i sekken sin. Eldgammelt var det, og lite praktisk til bruk, det han før med. Nå ville han ha Tore til å smi sølvet om til skjeer, han mente det skulle bli dugelig mange av alle emnene han hadde arvet. Jo, Tore tok på seg arbeidet, og så hendt høvde det, at dette var mellom våronn og onn, så han kunne ta til straks. Hovebonden satte seg utom stuggu i godværet som var og ga seg til å arbeide med emnesølv mannen hadde lagt att hos ham. Det var gode emner å arbeide med, mykt og smidig metall — Tore trivdes riktig der han satt dag etter dag og smidde skjeer som han la i skuff etter hvert som de ble ferdige. Emnene lå att på bordet der ute mellom heggene hver gang han var inne og fikk seg noe å ete.

Så en dag hadde han lagt fra seg flere nesten ferdige skjeer på utebordet da han gikk inn til middag. Det var torevær i lufta, og sølvsmeden var trøtt og tung av det. Slik ble middagskvila dyktig lang, han så på klokka og fant ut at han hadde sovet rent for lenge i dag! Ja, ja, ingen råd med det. Tore gikk ut og ville fortsette arbeidet med skjeene.

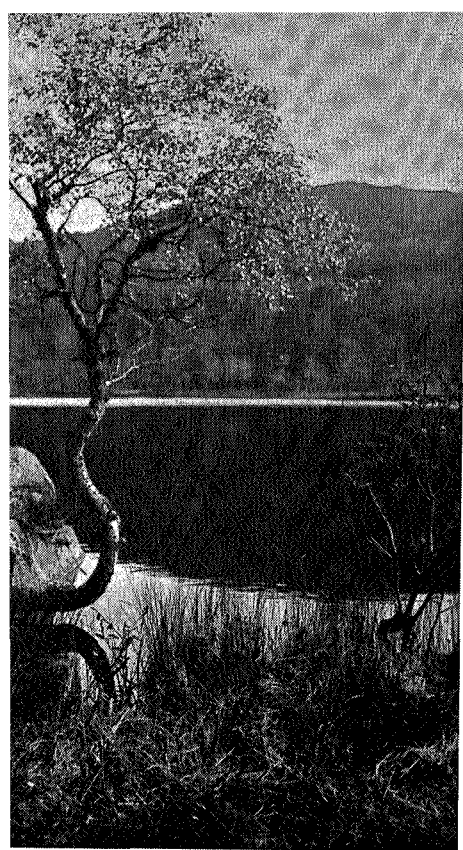

Men da han kom ut mellom heggene, var det ingen skjeer der, både de og tre-fire nesten ferdige emner var borte! Hovebonden lette og grov i graset kring bordet, ville liksom ikke tro på at skjeene kunne være bortkommet. Men alt han lette, og alt kona og ungene lette, så fantes hverken skjeer eller emner, og ingen kunne forstå hva som hadde hendt.

Som så ofte, falt mistanken også denne gangen på fattigfolk. Noen husmenn ikke så langt unna ble mistenkt. De hørte ikke til under Hovegarden, men armoda deres var velkjent, så de kunne alltid ha bruk for både sølvskjeene og skjeemnene! Likevel — Hovebonden var en klok mann, og han gikk ikke på bygda med mistanken sin, om så var at det var *han* som hadde den. Han tenkte seg om en dag eller to, så tok han nistesekk på ryggen og dro avsted for å gjeste Vis-Knut. I stekende sol gikk han på sin fot, dag ut og dag inn, for nå ville han vite hvor sølvet hadde tatt veien! Men da vandringsmannen omsider nådde fram til heimen hans Vis-Knut, så var Knut borte, og Tore fikk den beskjed at han nok var å finne øvst i Gudbrandsdalen, der han drev og holdt oppbyggelse. Ja, ja, det var ikke annet å gjøre, han måtte ta på vei att, og Tore gikk ut på nye dagsmarsjer for å få vite hvor sølvet hadde tatt veien.

Trøtt og kei kom han en tidlig morgen til en gard i Skjåk — han hadde gått om natta, da sola steikte så voldsomt om dagene. Han hadde sovet lite dagen før, hadde ligget i veikanten en time eller så, i en skygge. Nå holdt også nista på å tryte opp, for denne turen var blitt så mye lenger enn han hadde tenkt seg! Han måtte spørre om å få kjøpe seg litt mat, tenkte han, og gikk lemster og støl opp til garden. Ennå hadde han ingen sikker formening om hvor Vis-Knut kunne være å finne, han hadde spurt og bare fått vite at han var noen sted her i grenda.

Tore Hove gikk inn på tunet og traff på gardsfolk der. Han fortalte hvor han kom fra, og om ærendet sitt, men uten å nevne noe om hvorfor han søkte Vis-Knut, for Tore Hove var en fämælt og forsiktig mann både heime og ute blant folk. Så forhørte han seg om mat og kvile, og bonden ba ham gå inn. Innkommet, sa han: Du var heldig nå, for i kveld kommer Vis-Knut hit til gards for å holde oppbyggelse!

Fra Svarttjønna og Bymarka — Jon Berg

Tore kjente gleden som en iling gjennom seg, for nå var han så utslitt som han ikke mintes å ha vært noen gang. Ja så, han hadde dumpet midt borti Vis-Knut! Ja, det kalte han å ha hell, tross alt.

Han ble bedt til bords, ble spurt om mangt fra heimbygda si, og fortalte så godt han formådde i sin fåmæltighet. Så fulgte bonden ham opp på loftet, bød ham seng til å kvile i. Tore vant seg så vidt nedåt, så sovnet han. Sov drygt og fast til langt utpå ettermiddagen. Han var ikke mer enn så vidt våken da det tok til å komme folk til gards, det brukte å være mer enn fulle hus der Vis-Knut før, alle ville høre denne merkelige mannen som det gikk gjetord om. Han

så og hørte ting ingen annen hadde syn og sanser for. Hvisket gjorde og noen om at han gikk Djevelens ærender, men etter at han begynte å fare rundt og holde oppbyggelse, vant de ikke noe gehør for slikt snakk mer.

Bondestua var full, og folk sto i gangen og ute på tunet da Vis-Knut kom til gards utpå kvelden. Han gikk rett fram til høgsetebenken ilag med bonden, og begynte å tale. Slik tale hadde Hovebonden aldri hørt, han satt som naglet til benken. Så merka han seg øynene til taleren, de så liksom gjennom alt, han så bort når blikket roldt på å møte hans. Det var knettende stilt i stua, hvert eneste ord len rare mannen sa, nådde og satte seg fast i tilhørerne. Da forsamlingen omsider begynte å gå ut, var det ennå helt stille, det var som om folk gikk på tåspissene for ikke å lage lyd.

Hovebonden ble nå bedt til kveldsvor sammen med Vis-Knut,

som også skulle være natta over på garden. Da de hadde spist og sunget etter maten, kom Knut bort til Tore og la handa på aksla hans. «Du har gått langt for å treffe meg, du», sa han mildt. «La oss gå og sette oss», la han til og gikk framfor Tore bort til en benk der de kunne sitte uforstyrret. Atter la Knut handa på aksla hans og sa: «Sølvskjeene dine er nok stjålet, slik du trodde! Men det er ikke dem som er trodd for det, som har gjort det! Du er en klok mann, som jeg kan snakke fritt til, og trenger visst ikke å si deg at det er så aldeles for lett å tro fattigfolk for alt som dårlig er. Men disse husmennene har ikke tatt skjeene, og hvordan skulle de nå ellers greie det, midt i dagen som det var? Nei, de har aldri tatt noe på Hove, og ikke tror jeg de kommer til å gjøre det, heller.»

«Men hvem kan det da være?» undra Tore. Han var rent fælen, våga nesten ikke snakke. For denne fremmede mannen visste nok alt, han! Uten at Tore hadde sagt et ord om ærendet sitt, og uten at Vis-Knut hadde sett ham før, var han i stand til å vite hva han før etter, og at han hadde gått lang vei.

Vis-Knut smilte og dro seg litt i skjegget. «Det er ikke vanlige tyver som har vært hos deg», sa han lunt. «Og tak på dem får du nok aldri, de er ikke under Loven, heller! De tar der det faller seg, og ingen kan straffe dem for det!»

Hovebonden våga ikke svare nå. Våga ikke se på Knut heller. For nå snakket han slik, at det ikke var til å forstå! Skulle det finnes tyver som ikke var under Loven? Tore så skyrt rundt seg, nå fant han hverken mot eller ord til å si noe.

Da sa Vis-Knut: «Når du kommer heim nå, så skal du ta en stige og sette opp mot heggen som står lengst i vest — du har nok sett at skjora har reir der?» Jo, det hadde Tore sett, og nå begynte det å demre så smått hos ham. Han så vantro på vismannen — kunne slikt være mulig — han sto vel ikke her og hadde ham for narr

«Der oppi ligger skjeene dine, og emnene», sa Knut. «Det er åtte skjeer og tre emner, som du vet. Men riv ikke ned skjorereiret, Skjora er lykkefugl, det! Ta bare litt bedre vare på sølvet ditt når du kviler middag, for skjora søker blankt, ho.»

* * *

På den tre dagers lange heimferda grubla Hovebonden hele tida på møtet sitt med Vis-Knut. Han ville liksom ikke tro på alvor. Mye hadde han hørt om vismannen, men at han skulle kunne se alt uten å ha hørt noe av fortelling? Og skjora: Kunnø ho ha vunnet å bære alt sølvet oppi reiret på et par timer? Vel visste han om fuglens glede over blankt, og han hadde hørt om at ho tok småskjeer og slikt. Men disse massive skjeene, og emnene som var enda tyngre

* * *

Det var midt i sommernatta da Tore på Hove kom heim. Utkjaset og klar etter å ha gått i ett sett fra øverst i Rennebu. Nå skulle det bli godt å få komme til sengs Men så trøtt og ferdig han var, ville han ikke legge seg før han visste beskjed! Tore henta husstigen, manøvrerte den borttil vestheggen, og kleiv oppover. I den dunkle sommernatta så han det blenkte inni reiret, han grep inni og fikk neven full av sølv, stakk i lomma og grep att — til reiret var tomt. Så kleiv han ned og la sølvet utover arbeidsbordet sitt, talte opp. Jo, det stemte, de var der alle.

Hovebonden sattes tigen på plass og gikk inn i huset sitt. Trøtt som han var, orka han ikke mat nå. Han velta seg til sengs og hadde ennå sølvet hos seg.

«Har du funnet skjeene?» spurte kona søvnørskan og reiste seg på albuen i senga. Først måtte ho spørre slik, når skjeene lå frampå golvet — i morgon kunne ho spørre mannen hvordan alt var gått til på ferda hans.

«Nei, jeg har ikke funnet skjeene, det var Vis-Knut som fant dem», sa Tore. Øyeblikket etter sov han. Kona la seg undersam ned igjen, så på sølvet på golvet, hørte Orkla søge lindt gjennom dalen. Så la ho seg til att, og sov snart, ho også.

Ute skrattet et par skjorer mot morgendemringen.

EIVIND KIERULF
MAGNE HAAVE

Minneord

Etter hvert som årene går, tynnes det i rekkene blant Trondhjems Turistforenings gamle og trofaste vertinner og gode venner.

Anna Grendal Rønning

I fjor på forsommeren, mottok vi således den sørgelige melding at vår mangeårige vertinne på Gjevilvasshytta, Anna Grendal Rønning, var død i sine beste år. Anna tilhørte den type mennesker som var blitt bergtatt av fjellet og alltid lengtet dit. Som ganske ung ble hun hjelp på våre hytter, og det var således ganske naturlig at hun overtok vertinnejobben på Gjevilvasshytta da den ble ledig i 1945, og her fortsatte hun som vertinne i 10 år, inntil hun giftet seg og ble bondekone i Meldal. Gårdsdriften gjorde det umulig for henne å komme fra, men hun lengtet stadig tilbake til Gjevilvassdalen og hytta der, og flere ganger senere når vi sto i beit, hjalp hun oss som vertinne i kortere perioder. På sin greie og likefremme måte å være på, ble hun hurtig kjent med alle turister, og det var alltid like hyggelig å komme til hytta og bli møtt med hjertelighet og godt stell. Det var således et stort savn både for turistene og styret da hun sluttet som vertinne. For sitt store arbeide for foreningen ble hun i 1954 tildelt foreningens høye utmerkelse, «Reinrosa med gull ekekrans».